

Arkivpedagogisk verksamhet i Sverige

Avsiktsförklaring

Inledning

Arkivpedagogiskt forum är ett nätverk och en mötesplats för alla typer av arkiv i Sverige som arbetar med arkivpedagogik. Arkivinstitutionerna skiljer sig utifrån huvudman, uppdrag, storlek, geografiskt område och innehåll. Vi har gemensamt tagit fram denna avsiktsförklaring för vad arbetet med pedagogik på arkiv kan innebära och syfta till.

Arkivens roll i ett hållbart informationssamhälle

Sverige, liksom resten av världen, påverkas av övergången till ett informationssamhälle. Till följd av att kraven i samhället förändras identifierade EU åtta nyckelkompetenser för livslångt lärande (2006). Dessa har blivit en grund till grund för de svenska läroplanerna. Framtidens medborgare förväntas att söka, värdera och kritiskt granska information på ett annat sätt än tidigare.

Att söka sig till originalkällorna i arkiv och själv reflektera över informationen blir allt viktigare. Genom arkiven utvecklar besökaren kompetens i att bli en aktiv medborgare och gör henne bättre rustad för ett demokratiskt deltagande. Källorna ger förutsättningar för att problematisera och reflektera kring individens roll i samhället och därmed förståelse för att det finns många perspektiv på historien.

Informationssamhället ställer också nya krav på arkiven som förvaltare och förmedlare av information och kunskap. Genom offentlighetsprincipen har arkiven en grundläggande roll i en demokrati. För att göra tillgången till arkiven jämlik och tillgänglig i ett mångkulturellt och socialt differentierat samhälle krävs nya metoder och arbetssätt för att nå ut till medborgarna. Verksamhetsområdet arkivpedagogik har därför blivit allt viktigare för arkivens relevans och angelägenhet. Arkiven är till för att användas!

Definition av arkivpedagogik

Arkivpedagogik är ett område inom arkivverksamheten där man på ett metodiskt sätt arbetar med att möjliggöra lärande om och genom arkiv. På ett aktivt sätt kommuniceras arkivens syfte, funktion och innehåll. Genom t ex visningar, föreläsningar, kurser, workshops, och diskussionsforum inspireras besökaren att använda arkivmaterial. Arkivpedagogen utgår från målgruppen och knyter genom pedagogiska urval samman olika informationskällor för att tydliggöra sambandet mellan dåtid, nutid och framtid.

En viktig uppgift är också att synliggöra delar av historien som inte brukar lyftas fram. Detta kan exempelvis handla om att reflektera kring minoriteter, genus, barns eller utsatta gruppers historia i Sverige och övriga världen.

En vision om ett demokratiskt, mångkulturellt och inkluderande arkiv

Syftet med arkivpedagogik är att få fler människor oavsett ålder och bakgrund att känna till arkiven, deras innehåll och deras roll i samhället. Arkiven i Sverige är en viktig resurs för demokrati, livslångt lärande och ett levande kulturarv och bidrar till ett hållbart mångkulturellt samhälle. Arkiven vill genom att satsa på utåtriktad verksamhet och arkivpedagogik bli relevanta och angelägna för alla medborgare i det moderna informationssamhället. Arkiven ska vara levande kulturinstitutioner i tiden och öppna för alla. Vår vision är att det ska vara lika naturligt att besöka arkiv som bibliotek och museum.

Det livslånga lärandet

Vi vill att arkiven ska ge människor i alla åldrar inspiration till kreativitet, aktivitet och medskapande. Därför är det viktigt att barn och unga redan inom skolan kommer i kontakt med arkiv för att grundlägga kunskapen om deras roll i samhället. Att veta att arkiven finns är en förutsättning för att genom hela livet kunna använda sig av dem.

Samtidigt ökar medellivslängden och andelen seniorer i Sverige. Behovet av innanförskap när sociala sammanhang efter pensioneringen försvinner är stort. Det finns förväntningar om att kunna leva ett aktivt och rikt liv även efter sin pensionering, och det är av stor vikt att hela samhället engagerar sig i att möta utmaningarna med en åldrande befolkning. Genom att stimulera den nyfikenhet som väcks genom lärande i arkiven främjas hälsa och ett aktivt åldrande.

Vi arbetar utifrån följande ramverk

- UNESCOs strategi för media- och informationskunnighet
- WHO: The world health report 2002 – Reducing risks, promoting healthy life
- OECD: Economic surveys, Sweden
- EUs åtta nyckelkompetenser
- EUs mål: Europa 2020
- EUs agenda för kultur
- EUs memorandum för livslångt lärande
- Kulturpropositionen ”Tid för kultur”
- Kulturpolitiska mål
- Regionala kulturplaner
- Svenska läroplaner
- Lokala direktiv

Uppföljning och kvalitetssäkring

Vi arbetar ständigt med att kvalitetssäkra det arkivpedagogiska arbetet. Vi använder etablerade verktyg för att utvärdera vårt arbete och effekterna av detta. Vi arbetar med långsiktighet, kompetensrekrytering, utbyte och samarbete med tvärvetenskaper, samarbete mellan arkiven och med andra aktörer i samhället. Avsiktsförklaringen revideras årligen av Arkivpedagogiskt forum.